

RESERVAS DA BIOSFERA

TERRAS DO MIÑO

OS ANCARES LUCENSES

de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Red Española de Reservas
de la Biosfera

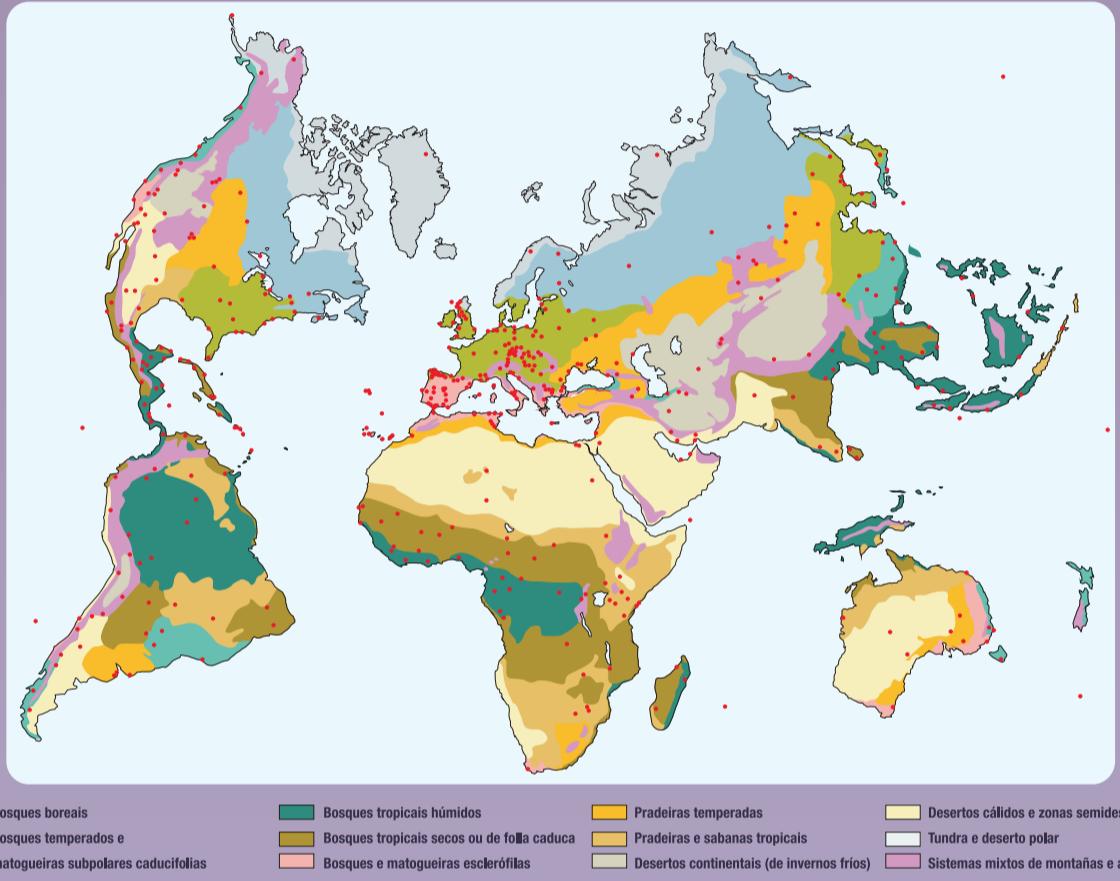
IBADER
Instituto de Biodiversidad
Agraria e Desenvolvimento Rural

RESERVAS DA BIOSFERA NO MUNDO · O PROGRAMA MAB

O programa Mab, Man & Biosphere (Pessoa e Biosfera), naceu en 1971, apostando pola conservación da natureza dende unha visión da relación entre o Ser Humano e o medio, aspecto integrador que se foi pouco a pouco imponiendo no eido da ordenación do territorio e asentando o concepto de Desenvolvemento Sostible. Este concepto, consegue predir as consecuencias das accións de hoxe no mundo futuro, incrementando así a capacidade de xestionar eficazmente os recursos naturais a favor dos grupos humanos e do Medio Ambiente.

RESERVAS DA BIOSFERA ARREDOR DO MUNDO

As Reservas da Biosfera repártense ao longo de todo o Planeta abarcando todos os ecosistemas e culturas. Na actualidade están declaradas máis de 600 Reservas repartidas entre máis dun centenar de estados. As Reservas agrúpanse por temas ou lugares, constitúndo Redes de Reservas para abordar así problemas comúns a través da cooperación e do intercambio de experiencias. O programa Mab representa polo tanto unha ferramenta única para a cooperación internacional ao redor de obxectivos e retos compartidos, materializada a través do intercambio de coñecementos e experiencias, o desenvolvemento de capacidades e a promoción de prácticas más axeitadas no eido da ordenación racional do territorio.

FUNCIONAMENTO DAS RESERVAS DA BIOSFERA

Os obxectivos e funcións das Reservas céntranse na conservación da Biodiversidade e diversidade cultural e o fomento do desenvolvemento social e ambientalmente sostible, ao tempo que dan soporte á experimentación, á investigación, á educación e á comunicación a favor do desenvolvemento sostible.

ZONIFICACIÓN

Cada Reserva da Biosfera debe contar cunha zonificación axeitada que permita o desenvolvemento das súas funcións: ZONAS NÚCLEO, ZONAS TAMPÓN e ZONAS DE TRANSICIÓN.

ZONAS NÚCLEO

Zonas dotadas de instrumentos legais de protección que garantan a función de conservación daqueles componentes más valiosos ou representativos e da preservación dos servizos ambientais que proporcionan.

ZONAS TAMPÓN

Áreas onde as actuacións deben ser compatibles coa conservación das zonas núcleo e contribuir ao desenvolvemento, á investigación, á educación, e á conservación de modelos tradicionais de uso.

ZONAS DE TRANSICIÓN

Son zonas onde terán lugar as actuacións destinadas específicamente a promover o desenvolvemento das poboacións locais dentro de criterios de sostibilidade, onde se experimentarán estratexias e modelos de desenvolvemento sostible e onde terán lugar a maior parte das accións de demostración.

RESERVAS DA BIOSFERA EN ESPAÑA

A diversidade cultural e paisaxística que alberga o conxunto do territorio dos estados de España e Portugal tradúcese en que na actualidade o espazo ibérico, conta con máis de cincuenta Reservas da Biosfera. Entre elas, atópanse representados espazos de media e alta montaña, chairas e zonas húmidas, áreas costeiras e mariñas, illas, etc.

O conxunto, conta cunha Reserva intercontinental que une África e Europa atraves do Estreito de Xibraltar e unha transfronteriza que fusiona un único espazo montañoso con dúas denominacións a ambos lados da fronteira: Gérez e Xurés.

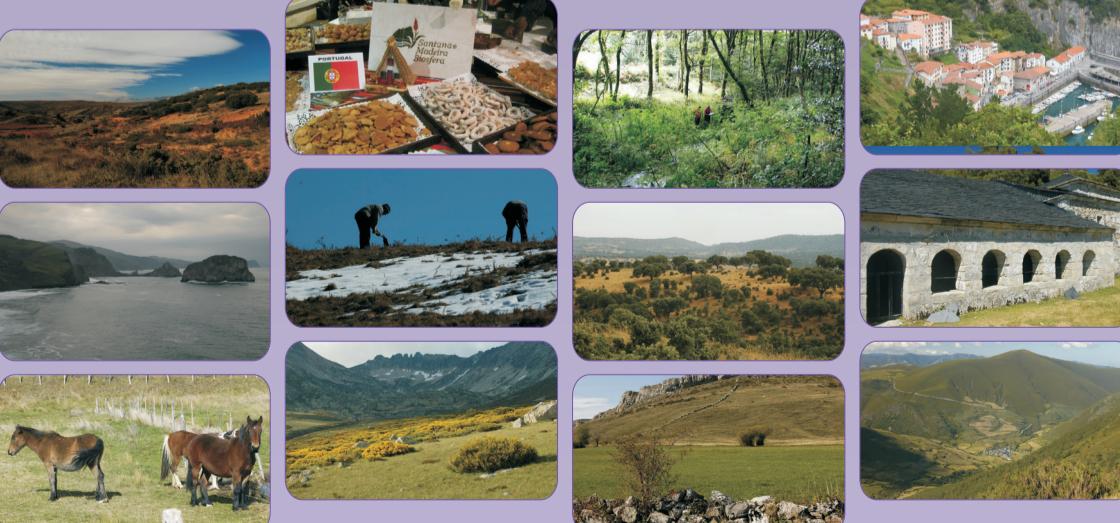
A REDE ESPAÑOLA DE RESERVAS DA BIOSFERA

No ámbito do estado español, as primeiras Reservas declaradas pola Unesco foron a Serra de Grazalema e Ordesa-Viñamala, ambas no ano 1977. Con posterioridade o número de Reservas foise incrementando ata superar na actualidade as corentas Reservas da Biosfera.

Por comunidades autónomas, Canarias presenta a maior cobertura superficial, cun 60% do seu territorio incluído en Reservas. En segunda posición sitúanse Galicia, Asturias e A Riosa, con valores en torno a un 25% do seu territorio declarado Reserva. En Andalucía o territorio englobado en Reservas supera o 17%, nas illas Baleares sitúase en

torno ao 13% mentres que no resto de comunidades as porcentaxes non superan o 10%.

A Rede Española de Reservas da Biosfera (RERB) estrutúrase en torno ao Organismo Autónomo de Parques Nacionais (OAPN) e ao Comité Español do Mab. O OAPN encárgase da coordinación entre as diferentes Reservas e os diferentes sectores e coa oficina do Programa Mab. Na composición do Comité Mab intégranse as administracións autónomas e do estado, os xestores das Reservas, axentes sociais e representantes do eido da investigación.

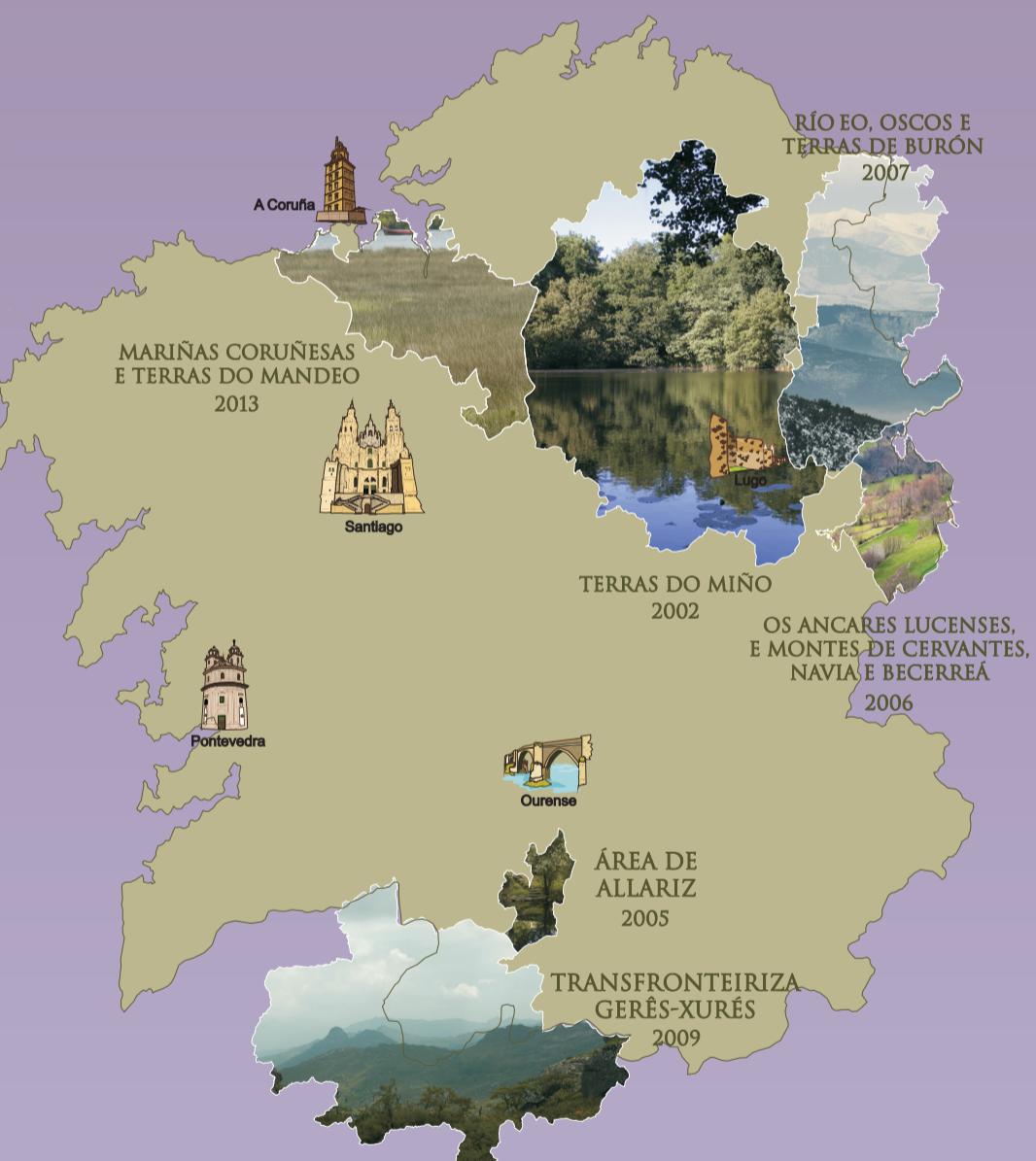

RESERVAS DA BIOSFERA EN GALICIA

O territorio galego incorporouse á Rede de Reservas da Biosfera no ano 2002, coa declaración da Reserva da Biosfera Terras do Miño, que engloba unha superficie total de 363.668 hectáreas. A Reserva inclúe a Serra do Xistral, dominada polos sistemas de turbeira e os ecosistemas fluviais e lacuñares da cuenca alta do Miño. No ano 2005 incorporáose a Reserva da Biosfera da Área de Allariz, que abarca 21.842 hectáreas dunha paisaxe agraria tradicional centrada en torno ás ribeiras dos ríos Limia, Amoa e Orulle. A Reserva de Os Ancares Lucenses e Montes de Cervantes, Navia e Bercerá declarouse no ano 2006 e corresponde con 53.664 hectáreas dunha paisaxe tradicional de montaña cos grandes picos de Ancares e un conxunto de vales encaixados.

No 2007 a Rede increméntase coa declaración da Reserva da Biosfera de Río Eo, Oscos e Terras de Burón, que comprende 108.007 hectáreas situadas a cabalo entre Galicia e Asturias e que percorre as cuncas dos ríos Eo, que se estende ata a súa desembocadura, o Navia, o Porcón e o Miño. No ano 2009 declaráse a Reserva da Biosfera transfronteriza de Gérez-Xurés, que integra 69.916 hectáreas do espazo montañoso Gérez-Xurés e os territorios colindantes, onde se vén desenvolvendo desde antigo unha economía agropecuaria integrada na paisaxe. Por último, en 2013 a Unesco declara a Reserva da Biosfera de Mariñas Coruñesas e Terras do Mandeo, cunha superficie de 114.000 hectáreas e formada esencialmente polas bacias dos ríos Mero e o Mandeo e os espazos litorais en torno á Ría de Betanzos.

No conxunto de Reservas da Biosfera de Galicia inclúense os principais tipos de hábitats naturais e seminaturais representativos do territorio, englobando na Rede representacións dos sistemas mariños e costeiros, áreas interiores e sistemas de montaña. Ao tempo, as Reservas recollen unha extensa e variada representación de usos tradicionais en relación cos diferentes ecosistemas representados.

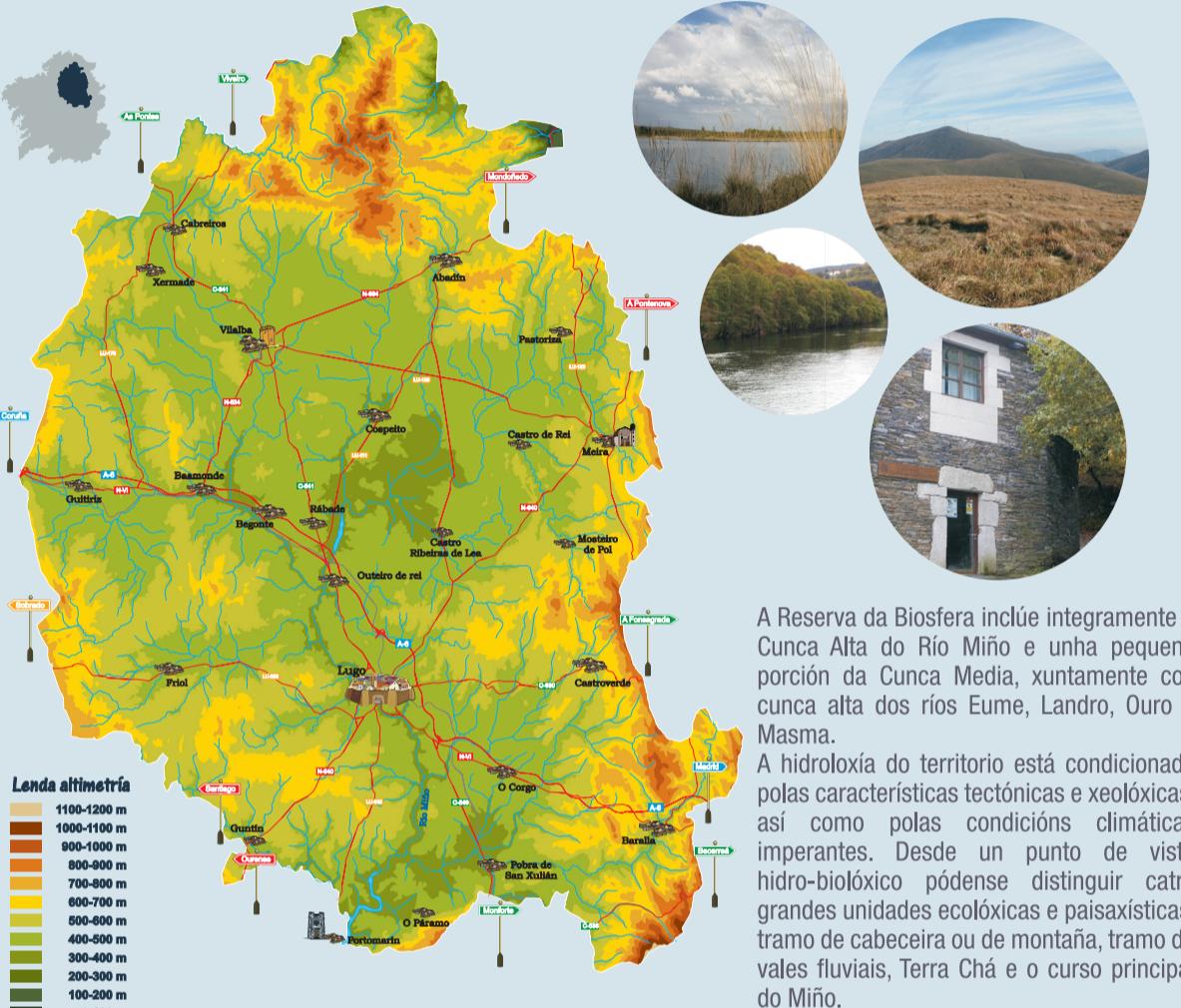

TERRAS DO MIÑO

RESERVA DA BIOSFERA

A declaración da Reserva da Biosfera Terras do Miño foi promovida pola Deputación de Lugo, contando co apoio dos concellos de Abadín, Alfoz, A Pastoriza, Baralla, Begonte, Castro de Rei, Castroverde, Cospeito, Friol, Guntín, Guitiriz, Láncara, Lugo, Meira, Mondóvedo, Muras, O Corgo, O Páramo, Ouro, Outeiro de Rei, O Valadouro, Pol, Rábade, Riotorto, Vilalba, Xermade, e a Xunta de Galicia. Foi declarada oficialmente pola UNESCO no ano 2002.

A Reserva da Biosfera Terras do Miño encádrase, ao igual que a maior parte do territorio de Galicia, dentro da Rexión Biogeográfica Atlántica ou tamén designada como Eurosiberiana. Os territorios incluídos nesta unidade caracterízanse por presentar unha vexetación, unha flora e unha fauna adaptadas a un clima estacional.

TERRAS DO MIÑO

VALORES NATURAIS

Esta Reserva alberga unha importante superficie de humedais, tanto de montaña como asociados a depresións, incluíndo humedais lacunares, higrófilos e higrotorfílicos. Trátase do complexo de humedais de maior importancia para a conservación da biodiversidade do SW Europeo. As características morfolóxicas, hidrolóxicas e sedimentolóxicas da cuña propician a existencia dun complexo sistema de humedais topóxenos, así como un grande número de pequenos acuíferos interrelacionados cun sistema fluvial que posúe unha grande importancia.

A área montañosa setentrional alberga unha importante superficie de zonas húmidas de montaña conformada por queirogais húmidos, turbeiras altas e turbeiras de cobertor. Os tramos fluviais que percorren as áreas de menor altitude dentro da Reserva, amosan probablemente a mellor representación de bosques aluviais e de galería do Norte da Península Atlántica.

As turbeiras son ecosistemas moi fráxiles determinados por unha elevada acumulación de auga nas capas más superficiais do terreo, que aparece recuberto por unha densa vexetación adaptada a vivir nun medio permanentemente encharcado.

As turbeiras de cobertor fórmanse en cumes e ladeiras que reciben unha importante pluviosidade ao longo do ano. Están compostas por formacións herbáceas moi homoxéneas aproveitadas en primavera e verán por cabalos e vacas en réxime de semi-liberdade. A Reserva da Biosfera Terras do Miño inclúe as únicas representacións deste medio ecolóxico existentes no extremo meridional de Europa.

As ucerias e turbeiras das áreas montañosas da Reserva Biosfera albergan unha importante riqueza de insectos entre os que cabe destacar o lepidóptero *Maculinea alcon*, considerada como unha especie rara a nivel da Península Ibérica.

A Reserva da Biosfera Terras do Miño alberga unha gran diversidade de medios lacunares entre os que se atopan ecosistemas naturais alimentados por augas de chuva ou leitos fluviais, así como lagos formadas por abrollos de augas profundas termais ou subsuperficiais de augas frias.

Nas medios lacunares da Terra Chá encóntrase unha pequena planta acuática que pasa o período outonal-invernal debaixo da auga, emergendo na primavera, momento no que forma as súas pequenas flores. Esta especie vive illada entre a Bretaña francesa e o NW Ibero, representando as poboacións da Terra Chá a área de maior interese de cara á súa protección a nivel internacional.

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden manter as súas raíces e follas basais dentro da auga, o resto das súas follas, xunto coas flores e froitos, desenvólvese no medio aéreo. Entre este tipo de formacións destaca os tifás, espádanas e as grandes xuncas, configuradas estas pola Antela (*Seirpus lacustris*) e polo Cladium (*Cladium mariscus*).

Nas marxes das lagoas sitúanse formacións de grandes plantas herbáceas que a pesar de que poden